

Universitätsbibliothek Paderborn

**Preceptorium diuine legis venerabilis fratr[is] Joha[n]nis
Nider de ordine predicatorum**

Nider, Johannes

Nurnberge, 28.VII. 1496

Quartu[m] de maledict[i]o[n]es [e]t remedijs ire.

urn:nbn:de:hbz:466:1-31252

Preceptum V Cap. III

In mea qui in sua non est. Non enim etiam in generali prefata patet secundum Tho. i. q. q. xlvi. Quia quis homo sit a maior malorum consideratis in geniali ratione rectar tenepera tissima humana complexio. non considerata cholera hois. magis desacris in flammanit multi ad iram quam ad occupacionem vel alia passionem. et enim quia ira est passio vehementissima.

Capitulum. lxxij.

Epitoma illa trepot poni maledictio. que sepe ex ira oritur. De quo vicio tractat ut sequitur Tho. q. q. q. lxxvij. Est enim secundum eum maledicere. imprecando. imperando aut optando. prouocare contra alium malum. et sub ratione mali. et non ad emendationem alterius. sed solus in malum eius. Optare autem et imperio mouere ad malum alterius sub ratione mali. secundum se repugnat charitati. Quia debemus diligere proximum voluntate bonum ipsius. et id secundum genus suum est secundum mortale. Unde. i. Cor. vi. Nec nam maledici neque raptiores regnum dei possidebunt. Et est huius maledictio tanto graulus secundum. quanto maledicit quis per sonem quam magis amare et resuere debet. Unde Ier. xx. Qui maledicit patrem aut matrem. morte moratur. Subdit Tho. Cointigit triverbū maledictionis. platum secundum esse veniale. vel propter parnitas mali. quod quis alterius maledicendo imprecatur. vel etiam propter affectum eius qui profert uba maledictionis cum scilicet ex leuit mori vel ex Iudeo vel surrepte aliqua talis verba profecata enim ybore maxime ex affectu pensantur. Secundum est autem notatus in descriptione maledictionis. sub ratione mali. et solus in malum cui maledicitur. qui si quis imprecetur. imperet aut optat malum alienum sub ratione boni. sic est licetus. nec propter maledictio est. eo quod intentio principalis non fertur sibi malum illius sed in bonum illius. Continuit

git enim optare malum alienum sub ratione duplicitis boni. Quicquid sub ratione insti. et sic index iste maledicit illum cui pretulit instantem penam inferri. Sic etiam maledicit anathematizando. Quicquid sub ratione vallis optat malum ut quando quis optat aliquem peccatorum pati egritudinem vel silvert melior efficiat. vel a generatione bonorum decessat. Et quis maledicere non possit fieri secundum predicta. non creaturis irrationalibus homines regulariter non dicit maledicere. Tunc quod illud constiterit ex irrationalibus quadrupedibus. Tunc quod solet indiscretus fieri in malum hominum quoque sunt. Secundum Tho. ibidem dicitur. maledicere rebus irrationalibus inquit creature sunt deus. est secundum blasphemie. Maledicere autem eis secundum se consideratis est octos et evanescere. et quod per se illicitum. Immo maledicere est a deo illicitum ut etiam diabolo fieri non debeat. Unde Eccl. xxj. Domini maledicit impensis diabolus. maledicit spiritui animi suae. Id est maledictio culpe et penitentia se subiicit. quod cum diabolus sit natura boni. secundum est saltus ut sic et malum optare. Unde beatus Iudas in canonica sua dicit. Tunc Michael archangelus cum diabolo disputans alter caretur de Nostri corpe. non est ausus inferre iudicium blasphemie. sed dicit. Impetrabis dominum. Unde glo. Diligenter intuendum est quod si Michael archangelus diabolo sibi aduersari blasphemiam dicere noluerit. sed modesto secundum nomine eum coercerit. quanto magis hoibus ois blasphemia est caueda. Quis enim in voluntate malus sit demon. non nam bonus est. Tunc canendum autem vicitur maledictionis monere dicit exempla sacre scripture et bonorum christiano. Nam Christus cum malediceret. super ple. in cruce. non maledicebat. i. Petri. q. Paulus etiam dicit. i. Cor. iiii. Maledicimus et bimdeceimus. Et Petrus. i. Petri. q. Non reddentes malum pro malo. nec maledictum pro maledicto. exempla est

xpianor bonorum ad idem sunt q̄ ostendunt q̄ interdū maledicētes. sine invicti sint siue volētes i malū eō p̄ exaudirent. **Dñ Gregorij.** lī. dialo. refert. q̄ cū simplex et sanctissim⁹ **Florent⁹** p̄ pāstore bābē et yrsum oculas pāscētēm. discipuli q̄tnor culisdaꝝ sc̄ti patris q̄ dicebat **Enticlus**. yrsum i campo occidēt. de quo cū **Florent⁹** valde tristaret. **Entic⁹** flentem fratrevenit solari. **Cui Florent⁹** spero in op̄tentē dēū q̄ in hac vita an oculos hoīum vīndictā accipiet q̄ innoxīlū yrsum occiderūt. **Statim autē q̄tnor rei** discipuli elephantino morbo percussi mēbris putrescētib⁹ interierunt. **Nū oī tpe Florētus** flebat se homīciā pelamās. **Iē ibidē refert Greg.** q̄ cū famul⁹ cuiusdā **Stephani** presbyteri negligēter ei seruīret. clamauit p̄. sbyter. **Nēni diabole** - iscalcta me famulo sc̄loquēs. statim autē demon assūt. et corrigit sume caligariū se solueit in signū demontace fuituris. **Ez quo p̄z dīc Greg.** diabolū eē. promptissimū in maledictiōib⁹ ad punsēnduz. **Sile** in quarto refert de romano filiū q̄n quennē nutritē. q̄ mox blasphemare cōsueuerat cū ei aliquid resisteret. vñ in p̄is sumi peccātēta laborās sile ad apparentiā demons faciēs necatus est. **Sic Cesari⁹** in dialo. suo. dis. v. refert. q̄vīr qđam mot⁹ ira contraxorē ei ait. **Dade diabole.** **Mox aut illa q̄ aurientā demonē intrare sentiēs furiebat cū qđa sanct⁹ abbas sup caput ei legēt etiāgeliū. **Huc egros man⁹ impo-** gent. illa terribilissime clamabat. et cū demoni imparet ut extret. ille ridit. **Nondū vult altissim⁹.** **Poslea tñ modū** quō demon intraterat i p̄a patefecit. **Iē qđa irat⁹** dixit filio suo. **Dade diabole.** quez mox demon rapuit. nec vñq̄ p̄paruit. **Iē puella q̄nquennis** cū lac comedere. pater ei iratus ait.**

Diabolū comedas i ventre tñū. mox autē verata ē puelta vīc ad matūram etatē. **In qua cū limina ap̄loꝝ Perri** et Vanlivisitaret liberata ē. **Sic** antea demon in ea ait. **Ne egresso.** hec nunq̄ post hāc vitā sentiat aliud purgatoriu. **Iē Cesari⁹.** **Sic. xxj.** de ciui. del refert **Ang⁹.** devidua nobilit̄ dīvite hābētē septem filios et tres femellas eis maledicēt. **Hēs autē statim tremore** om̄i mēbroꝝ terribiliter sunt p̄cussi. et ciuius suop̄ oculos ferētes in orbē dīpersi sunt oībus spectaculū facti miseriū. **Et si nūc maledicētis** optio impleret. tñ semp ille q̄ maledicit. se ihm primo maledicit. vrverificet illō. **Gēnesis. xxvii.** quo Ysaac de Jacob ait. **Qui tibi maledixerit.** sit ille maledic̄us. **Tertio p̄ncipaliter vidēndū ē de** remedīs ire. **Sunt autē qđā remēdia** cōtra iram p̄pīā. **Quedā p̄tra iram a-** lienā. **Hēmedia** ire p̄pīle sunt nouem. **Primum** est radicē ire euellere. que est amor. sūt inordinat⁹ et stuporū. **Qui em** ardēter diligat inordinate se. amicos. filios. tempalia. et honores. statim credit sibi iniuriā illatā esse. vel se partūpendi. vt dicit **Bresto.** q̄. rethorīc. **Dñ Eccl. xxvii.** secundū ligna silue. sic ignis exardescit. **Et fūmīrītēz** bois sic tra cōdīa illūs erit. **Et fūm substantiā suā** exaltabit iram suā. **Secundū** est silētū. **Nā natura** ire est vt prolatā maḡ ferneat. **Dnde Proverb. xxvi.** Qui imponit stūlo silentiū tras mitigat. **Dnde sanctus pater ysaac requisi⁹.** **Cur demēdes** eū tātū timeret. **Uñdit.** exquo fac⁹ sūz monachus statui ap̄ me vt trācūdīa extra gūmī mētā non procederet. **Et p̄s.** **Dosni** orī meo cū stodīa cūm cōsisteret peccator aduersum me. **Tertiū** remēdiū est exēpla. **E** patientiū inspicere. p̄ncipalissime xp̄i passiōz. **De quo Greg. dicit.** Si passio dorū ad memoriā revocet. nō

Preceptum V

hū adeo durus est qđ nō equo animo tolererē. In cui⁹ figura Numeri. xxij. Fili⁹ israel leſi a serpentib⁹ ignitis in ſpecto ſerpente eneo. id est. xpo cruciſi po ſanati ſunt. Ad idē valēt exempla Job. Exemplū etiā illius mulier⁹ nobilis de qua refert Cassianus in collatione patrū. q̄ petiui viduā tracūdissimā in q̄ patientiā diſceret. Talib⁹ em̄ exēplis velut optimo clypeo anis muniſiri pōt. Quartū ē cogitare quō deuī ſepe xp̄ijs malis ptempſim⁹ vel paruipēdimus. et q̄ indigemus etiam in xp̄ijs defectibus a pximis ſupportari. Dñ Grego. v. moral. Et aliud feruāde māſuetudinis moduſvt cū alie nos excessus cōſpicim⁹. noſtra qbūs excessimus delicta cogitem⁹. Cōſiderata quippe infirmitas xp̄ia. p̄tā nobis excusat aliena. Patiēter nanci in iurta illatā tollerat. q̄ pie meminit q̄ fortaſſe adhuc habeat i quo debeat ipſe tollerari. Id tam faciliter qđā traſcunt. q̄ xp̄io deſecrus qbūs a deo vel primo ſupportant nō agnoscunt Dñ Proverb. xix. Hō indigēs miſericors eſt. Geneca. Regū animos in diuinus illi obliiti ſue infirmitatē alene deſeruituſt quaſi iniurā acceperint.

F Quinquā remediū eſt pſideratio diuine ordinatioſis. Nullum em̄ maluſ nobis pōt infeſti niſi diuia ordinatio ne. qđ maximū debet eē fidelib⁹. Deus em̄ eſt velut medicus fidelissim⁹ q̄ aquā tribulatioſis cuiq; p̄litat fm ſue infirmitatis exigentia. Ps. Statuit aq̄s q̄ſi in uite. lez de celo ea diſpēlans filijs. Dñ. j. Coz. x. Fidelis deus qui nō patetur vos temptari ſupra id qđ potestis. h̄ faciet etiā cum temptatione proueniu. vt poſſitis iuſtinere. Hanc rōne assignat. xpo Petro. Job. xviii. Calicē quē dedit mihi pater non viſ vi bibam illuz. Sine quo nec fili⁹ zebedei poſſunt ſedere ad dextrā et ſini-

Capi. IIII

ſram in regno. Noſteſis inquit xpo bibere calicem quē ego bibiturus fuſ Matth. xx. Deus eſt velut pater p̄pſiſimus qui filiū quem diligat caſtigat. Apoc. lii. Ego quoſ amo arguo et caſtigo. Ne uideſiſ fm ap̄lm ſiun⁹ adulterini fili⁹. Si inquit extra disciplinaſ eſtis cuius particeps faciſ ſunt om̄es ergo adulteri et nō fili⁹ eſtis. Heb. xii. Deus etiā eſt velut mater miſericordiſſima. q̄ licet uirga caſtiget filioluz. tamē non ſupra modū. Nā Eſa. elix. Nunqđ obliuici poſtſt mater inſantem ſum ut non miſereat filic. uter ſui. et ſi illa obliuia fuerit. ego tamē nō obliuſcar tui. Sc̄rum eſt pſideratio uitiorum ipsius tribulationis. Nam vexatores noſtri ſunt ſic apes q̄ licet pungant. tamē diligunt. q̄ mellificat. Sic inimici licet rodant. tamē penaz p̄ peccatis miliuūt. prudētes faciunt decorat patientiā. augēt hic meriti. et in celo premiū. Ps. Circūdederūt me lez inimici. dicit xpo. ſicut apes. et exarferūt ſicut ignis in spinis. Hepti muſt consideratio noſtre impotētie. Suni em̄ qđam qui verēcūdant ſi nō tribulant eos verbo vel facto ledūt. Sed ſciat hō etiā minimis oportere parcer. Dñ Aug. Homo tibi quinū dicit. et tu mes et ratus es. pulicib⁹ reſiſte. ſi pothes vi dormias. Octauū eſt parcer etiā inſano. nam iratus aliquem impugnans rōne in parte vel in toto non uittur. et ſic cecus eſt. stuſtus et quodāmodo inſanus. qbūs naſtraliter clementes ſumus. Dñ Proverb. xiij. Qui impatiens eſt exaltat stuſticiā ſuam. Nonū eſt preuia coſideratio omniū maloz. q̄ ſibi poſſent infeſti. Dñ Greg. v. moral. Nē ſollicita anteq̄ quodlibet agere incipiat om̄es ſibi quas pati putat p̄tumelias pponat. quatenus ſui redēprioſis probra cogitās cōtra aduersa ſe preparet.

Quoniam misericordia tamen fortior excepit, quanto se cautius ex prescientia armavit. Qui vero ipronodus ab aduersitate reprehenditur, quasi ab hoste dor mens inuenit. Hec remedia summa appare. Sed principaliter iniuriam dandum est in omnibus auxiliis divine gratiae sine quo nihil possumus. **R**emedia sunt contra alienam iram sunt tria. Primum est mollis responsio. Hoc est mirabile naturaliter vnu, ubi molle frangit durum. **O**si Proverb. xv. **H**esposio mollis frangit iram. Exemplum in vita patrum ubi discipulus Macharij eum precedens ait ad sacerdotem idolorum ligna portare. Quo vadis demostri qui iratus vulnerauit granum discipulum. Cum autem Macharij supueniens sacerdoti dicet. Tolle laborator. Hoc verbo lenitus per Macharij conuersus est in monachum. Onde causa venerationis reddita. vulneratum ambo in monasterium portaverunt. Homo enim iratus est velut olla bullis, cui aqua frigida suffundenda est. Onde Proverb. xv. **D**icitus fatuorum ebullit stulticia. Secundum remedium est silentium. Herba enim sunt velut ligna, si saltus sint verba irato displicibilia, had extinguedunt ignem oportet materiam lignorum minuere. Onde Eccl. viii. **N**on litiges cum homine litigioso, et non strues in ignes illius ligna. Securius ergo est interdum ab irato recedere quam nollet comburi sicut et ab igne. **H**o. xii. Non vos defendentes chartissimi sed date locum istre. Tertium remedium est beneficium. Beneficia enim irato impensa sunt. Igitur carbones igniti valentes per charte proximi. Ideo Proverb. xxv. Si esurierit inimicus tuus cibas illas si stererit da illi aquas bibere. prunas enim congregabis super caput eius, et dominus reddet tibi.

Capitulum. v.

Inuidia quae plurimum est easa homicidij, de quod Job. v. Parvum occidit iniudia. Tria sunt principaliter videnda. Primo quod sit Secundo quare noceat. Tertio de remedij. **S**icut ad primum. Iniudia dicitur bius etiug. est odium felicitatis alienae. **D**am. li. ii. dic. quod est tristitia de alienis bonis. Et dicit iniudia, quod non potest videre bona aliorum. **V**nde Ambro. ii. de officiis. Iniudia bono torquet alieno nullus aut potest videre equum in illo de quo torquet. Pro cuius intellectu notandum est Tho. ii. ii. q. xxxvi. quod iniudia est tristitia de alieno bono inquit quis alium excedit in bono appetit principium de quo est gloria. vel in quod hoies appetunt honorari et in opinione esse. Inquit alienum bonum diminuere videtur propria excellentia. **V**nde Greg. xxxi. moralis. **I**nuidia ex inani gloria. vel ex subtilia nascit. quod sic piz. Nam cum superbus inanis gloriosus appetit super alios excelleret magnus a apparere. et cogescit in alio aliquod bonum. tunc timet quod in hoc ipsum alter excellarat vel sibi equeat. et tunc tristat inquit; hoc minuit gloria sua et excellencia quam habet in opinione hominum. **E**x hinc quod alii in alio bono sibi egunt. aut enim excedit. ipse minus gloriosus est. quod tunc non super alios ipse excellebat. **E**xempli. Tu scis artificium in civitate. venit georginus qui equaliter tibi vel melius te operatur. de quod ipse landat. huius mes cum tibi egredi. aut te excellere. et doles de fama eius vel bono. quod fama tua minor erit. **H**ec tristitia de alieno bono est iniudia vera. et videtur principalius esse tristitia de gloria alterius inquit. minuit gloria tua quam appetit. Sic sit est interduces nobiles. predicatorum. magistros et filios. quod ad pulchritudinem. fortitudinem scientiam. vocem devotionem. et de quoconque vero vel estimatio bono de quod gloria habet. **S**ecundo notandum.